

แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บ บ้านโคกสูง ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม
Guidelines for the Development of Cotton Weaving and Cloth Making Group In Ban Khoksung
Village, Chiang Yuen Sup-District, Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province.

นฤเบศ เลขกลาง

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
โทรศัพท์ 086-2223575 E-mail : bobby_pb@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการดำเนินงาน 2) ปัญหาและอุปสรรค 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็ง เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) แบบเฉพาะเจาะจง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้นำกลุ่มอาชีพและคณะกรรมการกลุ่ม 2) ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ให้การสนับสนุน 4) ตัวแทนสมาชิกกลุ่ม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลมาสรุปผลและเสนอแนะ

ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานของกลุ่มมีการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก ระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มที่ชัดเจน ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สมาชิกกลุ่มมีความสามารถ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีคุณภาพได้มาตรฐานจากการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับ 4 ดาว ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ระดับประเทศ และผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่ทันสมัย 2) ปัญหาและอุปสรรค กลุ่มมีสมาชิกลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากกลุ่มมีภูมิลำเนาไม่รับสมาชิกเพิ่ม จึงทำให้ในอนาคตกลุ่มมีความเสี่ยงที่จะมีการยุบเลิกกลุ่มลงได้ และในปัจจุบันไม่มีการทอผ้าฝ้ายขึ้นในกลุ่ม เหลือเพียงแต่ช่างที่ทำการตัดเย็บเท่านั้น ซึ่งกลุ่มมีช่างที่มีประสบการณ์และความชำนาญในการตัดเย็บเพียงไม่กี่คน จึงทำให้ในบางครั้งต้องใช้เวลาในการผลิต จึงทำให้เกิดความล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการของตลาด ส่วนในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม จะมีเพียงประธานกลุ่มที่เป็นตัวแทนในการจำหน่ายสินค้า สมาชิกของกลุ่มขาดทักษะความรู้ในการตลาดส่งผลให้กลุ่มขาดรายได้ในการจำหน่ายสินค้า 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ กลุ่มมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ผู้นำกลุ่มมีความ

เสียสละ มีความซื่อสัตย์ และมีความมุ่งมั่นในการทำงาน สมาชิกมีส่วนร่วมมีทักษะ และมีความชำนาญในการทำงาน จึงทำผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยกลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลายและมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กลุ่มมีการสร้างผลกำไรจากการดำเนินงานทุกปี ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

สรุป แนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง คือ กลุ่มควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและผู้ที่มีความสนใจ ได้เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่ม เพื่อร่วมพัฒนากิจการของกลุ่ม และเป็นการสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับกลุ่ม ควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการทำงาน ให้สามารถทำงานในทุกขั้นตอน และมีการเพิ่มทักษะความรู้ สร้างแนวคิดและประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมถึงความรู้ในการตลาดให้กับสมาชิก อีกทั้งควรมีการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดการทอผ้าฝ้ายให้คงอยู่ในหมู่บ้านต่อไป

คำสำคัญ : ความสำเร็จ, การพัฒนา, กลุ่มอาชีพ

Abstract

The objectives of study entitled “Guidelines for the Development of Cotton Weaving and Cloth Making Group in Ban Khoksung Village, Chiang Yuen Sup-District, Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province” were to study, 1) Operation management, 2) Problems and obstacles, and 3) Key success factors and guidelines for the development of cotton weaving and cloth making group. Key informants were specified purposefully into four groups; 1) Group of the leaders and the committees, 2) Group of Community leaders and Local Philosophers, 3) Group of the government officials, and 4) Group of representative members. The study utilized variety of qualitative methods to obtain rich data such

as depth interview and focus group. Then, data were analyzed through descriptive method and content analysis to find the conclusion and suggestion.

Result of the study; 1) For Operation management issue, The Group had good management system especially in defining the roles and responsibilities of members. The Leader and its members are responsible and sincere for their role and responsibilities. Their members had the ability to produce a quality product resulted in a 4-star national OTOP Award, 2) For Problems and obstacles, the group members had steadily declined according to the rules were not accept the new members. Therefore, there was a possibility that the group might be collapsed in the future. Right now, the group emphasized on cloth making rather than cotton weaving. Thus only few members had specialized in sewing, 3) For key success factors, the systematic planning, implementation and management in the groups were effective and appropriated for sharing responsibilities in various fields. The leader had sacrificed, honest and committed to work including their members were skilled and specialized in the operations. Thus the products had good quality and high standard. The group has diversified distribution channels and product promotion campaign loading to profit from operations every year, as well as gaining support for the various government agencies involved.

In conclusion, the groups should revised their rules for accepting new members who interested and had capability to strengthen the group performance. The group should encourage members to share knowledge about the process and operations; generating new ideas and experiences as well as knowledge in marketing strategy with the conservation and inherit weaving to remain sustainable in the future.

Keywords: success, development, group.

1. บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีรายได้ที่สามารถเลี้ยงชีพได้ โดยอาศัยศักยภาพและภูมิปัญญาของคน

ในท้องถิ่นรวมกันจัดตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชน และนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและสร้างภูมิคุ้มกันในการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย [1]

การทอผ้าพื้นเมืองเป็นภูมิปัญญาไทยอย่างหนึ่งที่สืบทอดกันมาช้านาน เนื่องจากผ้าเป็นสิ่งที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของคน ผ้าของแต่ละท้องถิ่นจะมีศิลปะและความงดงามเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป [2] สำหรับชุมชนที่มีการทอผ้าฝ้ายและแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องผ้าฝ้ายที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับคือ กลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม การจัดตั้งกลุ่มทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านมีรายได้ และยังเป็นส่งเสริมภูมิปัญญาในด้านการทอผ้าตามความถนัดที่ได้รับการสืบทอดมาจากโบราณ ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเชียงยืนและสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ได้เล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญ จึงได้มีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ขึ้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2546 และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งให้การอบรมพัฒนาความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่ม การศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้มาบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น [3]

ปัจจุบันกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง มีผู้ทอผ้าฝ้ายลดจำนวนลงเรื่อย ๆ สาเหตุเนื่องมาจากกระบวนการทอผ้าฝ้ายมีหลายขั้นตอนและใช้ระยะเวลานานในการทอ ทั้งยังได้ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่า ทำให้สมาชิกในกลุ่มบางคนได้หยุดการทอผ้าฝ้ายหันไปประกอบอาชีพอื่นที่ได้ค่าตอบแทนมากกว่า และสาเหตุอีกประการคือ กลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง มีกฎระเบียบ คือไม่รับสมาชิกเพิ่มคงไว้เพียงแต่สมาชิกที่มีอยู่เดิมเท่านั้น ทำให้ขาดช่างทอผ้าฝ้ายที่มีฝีมือเข้ามาร่วมกลุ่ม จนกระทั่งปัจจุบันไม่พบมีการทอผ้าฝ้ายขึ้นในกลุ่ม เหลือเพียงแต่ช่างที่ทำการตัดเย็บเท่านั้น ซึ่งทำให้ไม่มีผู้สืบทอดวัฒนธรรมการทอผ้าฝ้ายดังกล่าว [3]

จากสภาพปัญหาของกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง จะเห็นได้ว่า ถึงแม้จะมีการรวมกลุ่มมาเป็นเวลานาน แต่การดำเนินงานของกลุ่มยังประสบปัญหา และยังมีความต้องการพัฒนากลุ่มให้เติบโตและเข้มแข็งมากขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยและเสนอแนะแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง ให้ได้รับองค์ความรู้ในด้านการบริหารจัดการและสามารถนำไปบูรณาการกับทักษะฝีมือภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มและเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมีความหลากหลายเพื่อรองรับความต้องการของตลาดให้มากขึ้น เพื่อให้กลุ่มมีการพัฒนา

อย่างต่อเนื่อง และยังเป็นส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง

3. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวัยครั้งนี้ เป็นการศึกษานโยบายการพัฒนา กลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง โดยศึกษาครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่ม การบริหารจัดการภายในกลุ่ม ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาเกี่ยวกับบริบทชุมชน เพื่ออธิบายถึงลักษณะที่เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ

4. กรอบความคิดในการศึกษา

ผู้ศึกษา ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา รายงาน แนวความคิด และบทความทางวิชาการจากวารสารต่าง ๆ ที่เป็นหลักการแนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้ดังนี้ คือศึกษาบริบทชุมชน ศึกษาสภาพการดำเนินงานกลุ่ม และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูงให้ประสบความสำเร็จ การศึกษาครั้งนี้ มีตัวแปรในการศึกษาประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มอาชีพและคณะกรรมการกลุ่ม ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ให้การสนับสนุน และตัวแทนสมาชิกกลุ่ม

5. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานโยบายการพัฒนา กลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้ศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่ม โดยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) แบบเจาะจง 4 กลุ่ม คือ 1) ผู้นำกลุ่มอาชีพและคณะกรรมการกลุ่ม 2) ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน

3) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ให้การสนับสนุน 4) ตัวแทนสมาชิกกลุ่ม โดยให้ทุกคนมีอิสระอย่างเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผล

6. สรุปผลการศึกษา

6.1 สภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บบ้านโคกสูง

ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2546 โดยได้รับการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มจากพัฒนาชุมชนอำเภอเชียงยืน แนวคิดการรวมกลุ่มเพื่อผลิตและตัดเย็บผ้าฝ้ายเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป และหาตลาดจำหน่าย เพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้แก่กลุ่มทอผ้าในหมู่บ้าน โดยกลุ่มมีการระดมเงินทุนจากการถือหุ้นของสมาชิกและได้รับการสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ในบางส่วนจากหน่วยงานราชการ มีโครงสร้างกลุ่มและมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ระเบียบ ข้อบังคับ กลุ่มที่ชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความถนัดและความเหมาะสมให้แก่สมาชิก คณะกรรมการกลุ่มมีความรับผิดชอบ และมีความเสียสละในการทำงาน มีการประชุมชี้แจงข่าวสารภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเกิดปัญหาสามารถแก้ไขร่วมกันได้ทัน่วงที่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม มีหลายรูปแบบ และได้มาตรฐานจนได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับ 3 - 4 ดาว ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ระดับประเทศ อย่างต่อเนื่อง มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) และออกร้านตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ มีการสร้างผลกำไรจากการดำเนินงานทุกปีและมีการจัดสรรผลกำไรได้อย่างเป็นสัดส่วนและเป็นธรรม

6.2 ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกลุ่ม จาก การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Interview) ทั้ง 4 กลุ่ม มีดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารจัดการ กลุ่มไม่รับสมาชิกเพิ่ม จะคงไว้เพียงแต่สมาชิกที่มีอยู่เดิมเท่านั้น เนื่องจากเห็นว่า ผู้ที่จะเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกใหม่นั้นจะเข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนจากกลุ่มเท่านั้น ดังนั้น ในอนาคตสมาชิกกลุ่มอาจมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ทำให้กลุ่มมีความเสี่ยงที่จะมีการยุบกลุ่มลงได้

ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิต มีผู้ทอผ้าฝ้ายลดจำนวนลงเรื่อย ๆ เนื่องจากกระบวนการทอผ้าฝ้ายมีความยุ่งยากหลายขั้นตอนและใช้ระยะเวลาาน ทั้งยังได้ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่า ทำให้สมาชิกหันไปประกอบอาชีพอื่น จนกระทั่งปัจจุบันไม่พบมีการทอผ้าฝ้ายขึ้นในกลุ่ม เหลือเพียงแต่ช่างที่ทำการตัดเย็บเท่านั้น ส่วนในกระบวนการผลิตของกลุ่ม มีช่างที่มีประสบการณ์และมีความชำนาญในการตัดเย็บเพียงไม่กี่ ทำให้ในบางครั้งต้องใช้เวลาในการผลิต ไม่ทันต่อความต้องการของตลาด

ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด ในการออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ และในการ

จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) บ้านโคกสูงนั้น จะมีเพียงประธานกลุ่มเท่านั้นที่เป็นผู้จำหน่ายแต่เพียงผู้เดียว เมื่อประธานกลุ่มไม่สามารถดำเนินการจำหน่ายสินค้าได้ ก็จะไม่มีส่วนขายในกลุ่มมาจำหน่ายแทน จึงทำให้สมาชิกของกลุ่มขาดทักษะความรู้ในด้านการตลาดและการจำหน่ายสินค้า และส่งผลให้กลุ่มขาดรายได้

6.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม

ประธานกลุ่ม เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญ มีอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม เป็นตัวแทนกลุ่มในการติดต่อประสานงานด้านงบประมาณ ด้านการตลาด และขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ และเป็นผู้อำนวยการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มด้วยตนเอง เป็นผู้มีความตั้งใจ มุ่งมั่น เสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นแกนนำผลักดันให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง

คณะกรรมการกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความไว้วางใจจากสมาชิกให้บริหารงาน มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีความตั้งใจในการทำงาน มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้สามารถนำมาพัฒนากลุ่ม เมื่อเกิดปัญหาภายในกลุ่ม กรรมการกลุ่มมีความเข้มแข็ง อดทน ร่วมกันแก้ปัญหาด้วยกันได้

สมาชิกกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความชำนาญ และมีทักษะในการผลิตที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษมีการแบ่งการทำงานกันเป็นสัดส่วน จึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

การมีส่วนร่วม มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของกลุ่ม เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการ ร่วมกันปฏิบัติงานตามที่กลุ่มกำหนดไว้ ร่วมกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ทั้งยังมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมกลุ่มเป็นประจำ ให้สมาชิกมีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม

การบริหารจัดการกลุ่ม มีการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ทั้งการจัดการในเรื่องการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การตลาด และการเงินของกลุ่ม มีการปรับรูปแบบการทำงานให้มีความเหมาะสม โดยการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อพัฒนาและสร้างผลประโยชน์ให้แก่กลุ่ม

ด้านการเงิน กลุ่มได้รับผลกำไรจากการดำเนินงานทุกปี และมีการจัดการด้านการเงิน และการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วนตามระเบียบที่วางไว้อย่างชัดเจน กลุ่มมีเงินทุนสะสมจากผลกำไรเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้กลุ่มมีความสามารถในการจัดการ และมีความคล่องตัวในด้านการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

ด้านแรงงาน กลุ่มดำเนินการโดยใช้แรงงานจากสมาชิกกลุ่มเป็นหลัก สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่นำวัตถุดิบไปทอหรือตัดเย็บที่บ้านของสมาชิกเอง

การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก กลุ่มได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม การอุดหนุนงบประมาณเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน การสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต การส่งเสริมด้านการตลาดและการออกร้านในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ รวมทั้งได้รับการอบรมความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม การศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้มาพัฒนากลุ่มให้มีประสิทธิภาพ และการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มีความสนใจได้ทราบ

การตลาดและเครือข่าย กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย โดยกลุ่มมีศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ที่มั่นคง มีลูกค้ามาซื้อสินค้าของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และกลุ่มได้รับเชิญให้ไปเข้าร่วมจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ อยู่เสมอ ทำให้กลุ่มได้มีโอกาสประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและเครือข่ายอื่น เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายด้านการตลาดเป็นการขยายตลาดของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น

ข้อมูลข่าวสาร กลุ่มได้มีการประชุมกลุ่มเป็นประจำ เพื่อปรึกษาหารือและรายงานผลการดำเนินการของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และได้มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ทั้งในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด การเชิญชวนให้เข้าร่วมจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ มารายจ่ายให้สมาชิกในกลุ่มได้รับทราบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์

7. อภิปรายผล

จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลการค้นพบ ได้ดังนี้ การบริหารจัดการกลุ่ม กลุ่มมีเงินทุนจากการถือหุ้นของสมาชิกและได้รับการสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานราชการ กลุ่มมีการสะสมทุนเพิ่มมากขึ้นจากผลกำไรทุกปี ส่งผลให้กลุ่มมีความสามารถในการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และกลุ่มมีการดำเนินงานที่เป็นระบบมีโครงสร้างกลุ่มและกำหนดบทบาทหน้าที่ ระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่ชัดเจน คณะกรรมการกลุ่มมีความรับผิดชอบ ซึ่งมีการประชุมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเกิดปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ทันเวลาที่ โดยกลุ่มจะแบ่งหน้าที่ในการผลิตตามความถนัดและความเหมาะสม โดยแรงงานส่วนมากมีทักษะมีความชำนาญ และประสบการณ์ในการทำงาน จึงทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีความทันสมัย ทำให้เข้าถึงการตลาดที่กว้างขึ้น กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย และมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช อิมเรือง ที่ศึกษาพบว่า การบริหารจัดการกลุ่มทั้งด้านการดำเนินงาน ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้าน

เงินทุน มีการจัดการที่เป็นระบบชัดเจน การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน คณะกรรมการมีความเสียสละ สมาชิกมีทักษะในการผลิต ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ก็มีกระบวนการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา มีการเชื่อมโยงเครือข่ายในด้านการผลิต การตลาด ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ [4]

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่าเนื่องจากกลุ่มไม่รับสมาชิกเพิ่ม จะคงไว้เพียงแต่สมาชิกที่มีอยู่เดิมเท่านั้น จึงทำให้กลุ่มมีสมาชิกลดลงเรื่อย ๆ ในอนาคตหากเป็นเช่นนี้ต่อไป ก็อาจทำให้กลุ่มมีความเสี่ยงที่จะมีการยุบกลุ่มลงได้ และในปัจจุบันไม่พบมีการทอผ้าฝ้ายขึ้นในกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกหันไปประกอบอาชีพอื่นที่ได้ค่าตอบแทนมากกว่า จึงเหลือเพียงแต่ช่างที่ทำการตัดเย็บเท่านั้น ซึ่งกลุ่มมีช่างที่มีประสบการณ์และมีความชำนาญในการตัดเย็บเพียงไม่กี่คน จึงทำให้ในบางครั้งต้องใช้เวลานานในการผลิต ไม่ทันต่อความต้องการของตลาด ส่วนในด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม จะมีเพียงประธานกลุ่มเพียงคนเดียวที่เป็นผู้จำหน่ายสินค้า จึงทำให้สมาชิกของกลุ่มขาดทักษะความรู้ในด้านการตลาด ส่งผลให้กลุ่มขาดรายได้ในการจำหน่ายสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรธริภา ธรรมมา ที่ศึกษาพบว่า ปัญหาด้านกลุ่มที่มีสมาชิกจำนวนเท่าเดิม ปัญหาด้านงบประมาณกลุ่มไม่นำเอาตัวเงินมาเป็นวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มทำให้กลุ่มขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ปัญหาด้านการผลิต กลุ่มไม่สามารถเพิ่มการผลิตให้เหลือจากการใช้เพื่อขายได้ ปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ ญาติที่ใช้บรรจุภัณฑ์ยังไม่มีความรู้ของผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง [5]

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่า กลุ่มมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมอย่างชัดเจน ผู้นำกลุ่มมีความเสียสละ ซื่อสัตย์ และมีความมุ่งมั่นในการทำงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และมีความสามารถในการผลิต จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกมามีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยกลุ่มมีช่องทางทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย และมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้มีการขยายตลาดของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีการสร้างผลกำไรจากการดำเนินงานทุกปี ตลอดจนได้รับการสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา จันทะวงศ์ศรี ที่ศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ปัจจัยเกี่ยวกับตัวสมาชิก ปัจจัยด้านการ

บริการจัดการ และปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดของแนวความคิดการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนนั้น ก็คือ หลักแห่งการพึ่งตนเองของชาวบ้าน [6]

8. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา มีข้อเสนอแนะที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีการอนุรักษ์ และส่งเสริมสนับสนุนการทอผ้าฝ้ายให้คงอยู่ในหมู่บ้านต่อไปและถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ สืบทอดถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา รวมถึงมีการส่งเสริมและพัฒนาสีส้น ลวดลายของผ้าให้มีความสวยงามเข้ากับยุคสมัย

ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มควรเปิดรับสมาชิกเพิ่มเติม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถได้เข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม เป็นการเพิ่มบุคลากรในด้านต่าง ๆ ให้สามารถผลิตสินค้าได้มากขึ้น ทำให้กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น เป็นการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และเป็นการทดแทนคนรุ่นเก่าที่ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ ทำให้กลุ่มมีความยั่งยืนและมีความเข้มแข็งมากขึ้น

ด้านการผลิต กลุ่มควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานให้มีความชำนาญ และมีทักษะในการผลิตทุกขั้นตอน เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนสามารถทำงานได้ในทุกขั้นตอน ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกมา มีคุณภาพและมาตรฐานที่ทัดเทียมกัน ส่งผลให้กลุ่มไม่ต้องใช้เวลานานในการผลิตและทันเวลาต่อความต้องการของตลาด

ด้านการตลาด ควรส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้เป็นผู้จำหน่ายสินค้าโดยตรงให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ในด้านการตลาด ให้สมาชิกสามารถจำหน่ายสินค้าของกลุ่มทดแทนกันได้ จะช่วยให้กลุ่มมีการขยายสาขาการจำหน่ายมากขึ้น ส่งผลให้กลุ่มมีรายได้มากขึ้น และยังเป็น การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์กลุ่มให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและเครือข่ายอื่นได้มากขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] ศิริจันทร์ เชื้อสุวรรณ. (2553). การบริหารจัดการกลุ่มเพื่อพัฒนาการผลิตผ้าฝ้ายทอมือด้วยการจัดการความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ กรณีศึกษา : กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- [2] บัณฑิตน์ ศรีนิล, อัมพร ศรประสิทธิ์, นิตยา นวลศิริ, พูลทรัพย์ สวนเมือง, ตูลาพันธ์, สมยศ สุภาพร เหมินทร์ และประไพ ทองเชิญ. (2542). รายงานโครงการ **ประมวลภาพวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ : การวิจัยและพัฒนา เพื่อยกระดับผ้าพื้นบ้านไทยให้ได้เปรียบในเชิงแข่งขัน.** สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. [ม.ป.ท. : ม.ป.พ.].
- [3] วีณา ล้าเลิศ. (27 พฤศจิกายน 2556). **สัมภาษณ์.** ประธานกลุ่มทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บ บ้านโคกสูง ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม.
- [4] นงนุช อิมเรือง. (2553). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพ วิสาหกิจชุมชน กรณีกลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม ตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [5] พรธิภา ธรรมา. (2556). **ความสำเร็จในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ดบ้านเรือ ตำบลบ้านเรือ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.** รายงานการศึกษาดูงาน ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [6] วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). **ปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม.** รายงานการศึกษาดูงาน วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.